

SANAT EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ

Eğitimin Her Kademesine Yönelik Yöntem ve Tekniklerle

Serap BUYURGAN
Ufuk BUYURGAN

Geliştirilmiş 7. Baskı

 PEGEM
AKADEMİ

Prof. Dr. Serap BUYURGAN - Ufuk BUYURGAN

SANAT EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ

ISBN 978-605-037-027-0

DOI 10.14527/9786050370270

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayınladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: 2001, Ankara

Geliştirilmiş 7. Baskı: Eylül 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Ufuk Buyurgan

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.

Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

“Güzel san’atlarda muvaffakiyet; bütün inkılâpların muvaffak olduğunun en kat’i delilidir. Bunda muvaffak olamıyan milletlere ne yazıktır. Onlar, bütün muvaffakiyetlerine rağmen medeniyet alanında yüksek insanlık sıfatı ile tanınmaktan daima mahrum kalacaklardır.”

İstanbul: 18/19. 07. 1936
M. Kemal ATATÜRK

Bizlerin yetişmesinde büyük katkıları olan anne ve babalarımıza ve biricik oğlumıza...

ÖN SÖZ

Sanat eğitimi, yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, iraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir. Temel amaçları, çocuğu/genci, görmeye, aramaya, sormaya, deneme yapmaya, sonuçlandırmaya yönelik olan sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde kesintiye uğramadan devam etmelidir.

Bir sanat adamı, fizikçi ve eğitimci olan Ned Hermann yaratıcılığın kaynağının beyin olduğunu ve beynin yalnızca bir bölümünün değil tümünün yaratıcılıkta etkin olduğunu ileri sürer. Graham Wallis tarafından belirlenmiş yaratıcılık aşamaları: Hazırlık aşaması, kuluçka aşaması, aydınlanma aşaması ve gerçekleştirme aşaması beynimizin sağ ve sol yarım kürelerinin hepsinin devrede olması ile gerçekleşir. Beynimizin sol yarım küresi, mantıksal, sözel, akılcı, soyut, sayısal, sağ yarım küresi de, sözel olmayan, somut, sezgisel düşünme biçimlerine yöneliktir. Öyleyse beynin gelişim süreci içerisinde iki yarım küresinin de geliştirileceği eğitim-öğretim süreçlerine ihtiyaç vardır. Ülkemizde eğitim programları ağırlıkta beynin sol yarım küresini geliştirmeye yöneliktir. Beynin sağ yarım küresinin gelişimi sanat eğitimi dersleriyle mümkündür. Tek yönlü gelişmeye ağırlık veren okul programları çocuğun/gencin estetik eğitimden yoksun kalmasına, hatta kendi yetiştiği alandaki veriminin bile düşmesine neden olmaktadır. Çünkü insan beyni bir bütündür ve özellikle gelişim süreci içerisinde, doğru zamanlarda, gerekli uyaranlarla karşılaşmazsa ileride tamamlanması mümkün olmayan eksiklikler oluşur.

Sanat eğitimi ile görsel algısı gelişmiş, kendini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü önce tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıma sorumluluğunu üstlenen, dünya kültür mirasına saygılı, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir. Sanat eğitiminin bu amaçlarını gerçekleştirebilmesi için eğitimin her kademesinde, kesintiye uğramadan, seviyeye uygun programlarla yerini alması önemlidir. Özellikle teknolojinin hızla ilerlediği, makineleşmenin bazı sorunları da beraberinde getirdiği günümüzde çocuğa/gence kendini farklı sanatsal yollarla ifade edebilme ortamları hazırlamak mutlu ve üretken nesillerin oluşması için de gereklidir. Bu kitapta, sanat eğitimi ve öğretimi sürecinde, eğitimin her kademesinde seviyeye uygun kullanılabilecek bilgi, yönlendirme, yöntem ve teknikler ve işleniş basamaklarına yer verilmiştir. Kitapta, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında, Sınıf Öğretmenliği ve Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında eğitim-öğretim gören öğretmen adaylarına, okulöncesi öğretmenlerine, sınıf öğretmenlerine, güzel sanatlar fakülteleri öğrencilerine ve sanat eğitimcilerine, sanat eğitimi, insanın sanatsal gelişimi (çocuk resmi) ve müze eğitimi alanlarında amaca uygun bilgilendirme, örneklerle ve farklı öğrenme yöntemleri ile ufuklarını geliştirebilecekleri yönlendirmeler sunulmuştur.

Yine bu kitapta, sanat öğretiminde hangi seviyede, hangi malzemelerle, hangi yöntem ve tekniklerle öğrencilerimizin yaratıcılıklarını geliştirebileceğimizin örnekleri yer almıştır.

Sanat eğitimi, sanat tarihi, estetik, eleştiri ve uygulama boyutları ile bir bütündür. Sanat eğitimi sürecinde öğrenciler teorik olarak da doyurmalı, düşündürülmeli, konuşturulmalıdır. Uygulama boyutunda bile, önce yaptırılacak konu ve teknik ile ilgili görsel materyallerle (yapılabiliyorsa müze ve galeri ziyaretleri ile) teorik bilgilendirmeler yapılmalı, öğrenciler soru ve cevaplarla çalışma öncesi aktif kılınarak (beyin fırtınası) düşündürülmeli ve uygulamaya sonra geçilmelidir. Bu düşünceden hareketle kitapta, uygulama yaptırılacak alan, konu, yöntem ve teknikler ile ilgili seviyeye uygun bilgilendirmeler ve örnek çalışmalar yer almıştır.

Çocuğun/gencin çizgisel gelişimini bilen, onu tanıyan, müze gezme bilinci gelişmiş, müzede öğrenmenin kazanımlarına inanan, verimli bir müze ziyaretini nasıl düzenleyebileceğini bilen, öğrencilerine hangi seviyede ne kadar bilgilendirme yapacağını, uygulama boyutunda hangi konuların daha uygun olabileceğini, hangi malzemeleri, yöntem ve teknikleri kullanacağını bilen öğretmenler gelecek nesillerin sağlıklı yetişmesinde önemli rol oynar. Ülkemizde eğitim adına birtakım olumsuzluklar yaşansa da, üniversitelerdeki eğitim-öğretim süreçlerinde tüm öğrenciler en verimli şekilde yetiştirilmeye çalışılır. Meslek hayatında tüm öğretmenlerimiz de öğrencilerini yetiştirirken büyük bir sabır ve özveri ile görevlerini yerine getirirler. **Bu kitapta yapmak istediğimiz, alana yönelik halen kullanılan ve yeni ilavelerle kullanılabilir yöntem ve teknikleri, teknolojik gelişimleri, bilgi ve deneyimleri, genç öğretmen adayları ve meslektaşlarımızla paylaşmaktır.**

Meslek hayatımız boyunca yaşadığımız deneyimlerde bizlerle birlikte olan, bizlere kendimizi yenilememiz, daima aktif tutmamız için güç veren, gururla, güvenle gelecek nesilleri emanet edebileceğimiz sevgili öğrencilerimize; meslektaşımız Aydın ERKEK'e; bizlerin yetişmesinde emeği geçen ailelerimize ve tüm öğretmenlerimize teşekkür ediyoruz. Tüm bilimsel ve sanatsal çalışmalarımız sürecinde bizimle birçok sıkıntı, mutluluk ve heyecanı birlikte yaşayan, bazen uzun çalışma dönemlerinde haklı olarak bize sitem eden, ama her zaman bizi destekleyen, yönlendiren, varlığıyla mutlu eden biricik oğlumuz Ata BUYURGAN'a da teşekkür ediyoruz.

Sevgi ve Saygılarımızla

Serap BUYURGAN

Ufuk BUYURGAN

2018, Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ..... v

1. BÖLÜM

SANAT EĞİTİMİ

SANAT EĞİTİMİ	2
NİTELİKLİ BİR SANAT EĞİTİMİ NASIL OLMALIDIR	4
SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE GEREKLİLİĞİ	9
Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları (İlköğretim 1-8. Sınıflar).....	13
Sanat Etkinlikleri Dersinin Genel Amaçları (İlköğretim 1-8. Sınıflar).....	14
Teknoloji ve Tasarım Dersinin Genel Amaçları (İlköğretim 6,7,8.Sınıflar)	15
Yaratıcılık nedir?.....	16
Yaratıcılık Sonucu Ortaya Çıkmış Ürünler.....	17
Yaratıcılık Türleri.....	17
Eğitim Sisteminde Yaratıcı Düşüncenin Geliştirilmesi	18
Yaratıcılığı Geliştiren Öğretmen Özellikleri.....	20
Yaratıcılığı Engellenen Öğretmen Özellikleri	20

2. BÖLÜM

İNSANIN SANATSAL GELİŞİMİ "ÇOCUK RESMİ"

ÇOCUK RESMİ KURAMLARI	24
ÇOCUK RESİMLERİNE GELİŞİMSEL VE RUHBİLİMSEL YAKLAŞIMLAR.....	25
ÇOCUK RESİMLERİNE SANATSAL YAKLAŞIMLAR.....	29
ÇOCUK RESMİ SANAT MIDIR?	30
ÇOCUK RESİMLERİNDE SİMGELER.....	34

ÇOCUKTA ALGI	38
ÇOCUK RESMİNDE BÜYÜK KÜÇÜK KAVRAMI	38
MEKAN KAVRAMI.....	39
GÖRSEL VE DOKUNSAAL ALGI	40
ÇOCUKLARIN, RESİMLERİNDEKİ VE ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALARINDAKİ BELİRLEYİCİ BAZI ÖZELLİKLERE GÖRE SINIFLANDIRILMASI	41
Görücü Tip.....	41
Yapıcı (İnşacı) Tip	41
Karışık (Endüstriyel) Tip	41
Herbert Read'ın Anlatımsal Açından Çocuk Resimlerini Sınıflandırması	41
ÇOCUKLUKTAN GENÇLİĞE ÇİZGİSEL GELİŞİM EVRELERİ	43
İlk Çizgiler ve Karalama Evresi (2-4 Yaş Arası)	44
Şema Öncesi Evre (4-7 Yaş Arası).....	48
İlköğretim I. Kademe 7 ile 11 Yaş Arası Çizgisel Gelişme	53
Şematik Dönem (7-9 Yaş Arası).....	53
Ergenlik Öncesi Evre (9-11 Yaş Arası)	55
Mantık Çağı (11-13 Yaş Arası) (İlköğretim II. Kademe)	56
Ergenlik Evresi (13 Yaş ve Ötesi).....	58
Yetişkinlerde Gelişim Evreleri.....	59
Engelleyici Uyumsuzluk Evresi	59
Dışavurum Evresi.....	59
ESTETİK GELİŞİM EVRELERİ	61
Parsons'ın Estetik Gelişim Evreleri.....	62
Sanat Eleştirisi ile Uygulamalı Çalışmaları Çözümlemeye, Birleştirmeye Yönelik Örnek Bir Proje	63

3. BÖLÜM

MÜZEDE EĞİTİM

MÜZE NEDİR?	68
MÜZE ÇEŞİTLERİ NELERDİR?.....	68
1- Koleksiyonlarına Göre Müzeler	69
Genel Müzeler	69
Arkeoloji Müzeleri	69
Etnografya Müzeleri	71
Sanat Müzeleri	72
Tarih Müzeleri	74
Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri	74
Bilim Müzeleri	75
Planetaryumlar	75
Endüstri Müzeleri	75
Panoramik Müze	75
Ekonomüze	75
2- Bağlı Oldukları Yönetim Birimine Göre Müzeler.....	76
Devlet Müzeleri	76
Özel Müzeler	76
Belediye Müzeleri.....	77
Kent Müzeleri	77
Eğitim Kuruluşlarına, Üniversitelere Bağlı Müzeler	77
Askeri Müzeler	78
3- Hizmet Ettikleri Bölgeye Göre Müzeler	79
Bölge Müzeleri	79
Çevre Müzesi (Ekomüze).....	79
4- Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler	80
Uzmanlık Müzeleri.....	80
Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri	82

5- Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekanlara Göre Müzeler.....	83
Açık Hava Müzeleri	83
Anıt Müzeler	83
Müze Evler	85
6- İşlevlerine Göre Müzeler	85
Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri	85
Devrim Müzeleri	86
Sanal Müzeler	87
MÜZENİN GÖREVLERİ NELERDİR?	88
Müzenin Toplama Görevi.....	88
Müzenin Belgeleme (Arşivleme) Görevi	88
Eserlerin Korunması.....	89
Eserlerin Sergilenmesi	89
Müzenin Eğitim Görevi	92
MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	99
TÜRKİYE'DE MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ	101
EĞİTİMDE MÜZELERDEN NASIL DAHA VERİMLİ FAYDALANABİLİRİZ?	105
VERİMLİ BİR MÜZE ZİYARETİNİN AŞAMALARI	106
1- MÜZE ZİYARETİ ÖNCESİ ÖĞRETMEN HAZIRLIĞI	106
İLKÖĞRETİM/ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ İÇİN BİR MÜZE REHBERİ ÖRNEĞİ	109
a- Öğrencilerin İlgisini Çekecek Bir Kapak Tasarımı	109
b- Müzede Nasıl Davranılmasına İlişkin Bilgiler	110
c- Müzenin Planı	110
d- Sınıfın Ziyaret Edeceği Galerinin Yeri ve İsmi.....	111
e- Ön Anket	111
f- Müze ile İlgili Bilgilendirme	112
g- Çalışma Kağıtları	112
h- Bir Sanat Yapıtı İle İlgili Bağlamsal Sanat Eleştirisi Soruları.....	114

ı- Estetik Beğeni Sayfası	115
j- Müzede Çizim Yapılabilecek Boş Sayfalar	117
k- Son Anket	117
2- MÜZEDE SORUMLULUKLAR	118
3- MÜZE ZİYARETİNDEN SONRA YAPTIRILABİLECEK UYGULAMALAR	119
MÜZE ZİYARETİ ÖĞRETMEN ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ	124
KOLEKSİYON YAPMA	129

4. BÖLÜM

TASARIM ELEMAN VE İLKELERİ

A- TASARIM ELEMANLARI	132
1-Çizgi	132
2- Doku	134
3- Leke	136
4- Form ve Şekil	137
5- Boşluk	139
6- Renk	139
Ana ve Ara Renkler	140
Nüans, Ton, Nötr Renkler	141
Sıcak ve Soğuk Renkler	142
Tamamlayıcı Renk Kontrastları	142
Renklerin Anlamları	144
7- Valör	144
B- TASARIM İLKELERİ	145
1- Ritm ve Hareket	145
2- Denge	146
3- Vurgu	147
4- Kontrast	148
5- Birlik (Bütünlük)	149
6- Çeşitlilik	149

5. BÖLÜM

SANAT ÖĞRETİMİNDE UYGULAMALAR

KONULAR, YÖNTEM VE TEKNİKLER, İŞLENİŞ, ÖRNEK ÇALIŞMALAR

ÇİZGİSEL ÇALIŞMALAR	152
Bir Öykünün Çizgisel Olarak İfade Edilmesi	152
Büyük-Küçük, Şişman-Zayıf, Uzun-Kısa, Yuvarlak-Köşeli vb	
Kavramların Sezdirilebileceği Çizgisel Çalışmalar	154
Hayvanat Bahçesi ve Hayvanlar ile İlgili Bir Konuda Hayvanların Dış Görünümlerindeki Dokusal Farklılıkların Algılanmasını Sağlayacak Çizgisel Çalışmalar	156
Koyu, Orta ve Açık Renkleri Olan Üç Objenin Çizgisel Olarak Koyu, Orta ve Açık Tonlarda Olduğunun Sezdirilebileceği Çizgisel Çalışmalar..	158
Dersin İşleneceği Mevsim, Özel Günler ya da Serbest Konulu Çizgisel Çalışmalar	160
DESEN	162
Desen Çiziminde Ölçü Alma Yöntemi.....	163
İMGESEL TASARIM ÇALIŞMALAR VE PERSPEKTİF	168
Adım Adım Perspektif Uygulama Evreleri	168
1- Ufuk Hattının Belirlenmesi	168
2- Ufuk Hattı Üzerinde Kaçış Noktasının (Çıkış Noktası) Belirlenmesi.....	169
3- Farklı Objelerin Birbirleriyle Mukayesesi.....	170
Bir İmgesel Tasarım Örneği.....	170
RENKLİ ÇALIŞMALAR (Renkli Resim Teknikleri)	175
YAĞLI BOYA.....	175
AKRİLİK BOYA	177
GUAJ BOYA	178
SULU BOYA	179
PASTEL BOYA.....	180
PASTEL KAZIMA TEKNİĞİ	181

PASTEL SİLME TEKNİĞİ	183
PARMAK BOYA VE TUTKALLI BOYA.....	184
PARMAK BOYA YAPIMI	184
Nişasta Kolasının Hazırlanışı	184
TUTKALLI BOYA YAPIMI	185
TUTKAL KONTUR VE LEKESEL BOYAMA.....	186
KEÇELİ KALEM (Flomaster, Marker)	188
Keçeli Kalem (Flomaster, Marker Kalemler) ile Çalışmalar	188
KURU BOYA.....	190
MUM BOYA	190
Mum Boya Yapımı	190
LEKESEL ÇALIŞMALAR.....	191
ŞABLON BASKI	191
KOLAJ	192
LAVİ.....	195
DOKUSAL ÇALIŞMALAR.....	196
1- Sebze Baskı Çalışmaları	196
2- Kurşun Kalem ile Değişik Obje Dokularının Kağıt Üzerine Aktarılması.....	196
3- Desen (Kara Kalem Çizimler) ya da Renkli Çalışmalarda Dokusal Araştırmalar	197
4- Kil ya da Plastik Hamur ile Dokusal Araştırmalar	199
HAYAL GÜCÜNÜ GELİŞTİRİCİ ÇALIŞMALAR.....	201
Atatürk'ün Ülke İçin Yaptıkları Ve Hedefleri	201
DEĞİŞİK DUYGULARI İFADE EDİCİ ÇALIŞMALAR	204
PORTRE	205
GRAFİK ÇALIŞMALARI	207
Somut Objeden Soyutlama ile Amblem Çalışması.....	207
Kitap Kapağı Çalışmaları.....	210
Afiş Tasarımı.....	213

KAĞIT ÇALIŞMALARI	216
Kağıt ve Kağıdın Olanakları	216
Kağıt ve Karton Çeşitleri.....	216
TÜRK EBRU SANATI	217
EBRU YAPIMINDA KULLANILAN MALZEMELER.....	217
Geven ile Kitre Hazırlanışı.....	217
Deniz Kadayıfı ile Kitre Hazırlanışı	218
Toprak Boyanın Hazırlanışı	218
Diğer Ebru Malzemeleri.....	218
Sığır Ödü	218
EBRU ÇEŞİTLERİ	219
EBRU ÇALIŞMALARI.....	222
Toprak Boya ve Öd ile Boya Hazırlanarak Yapılan Ebru Çalışmaları	222
Yağlıboya ve Hazır Ebru Boyaları Kullanılarak Yapılan Ebru Çalışmaları	226
EBRUDAN FARKLI TASARIMLARA GİTME	230
A - İKİ BOYUTLU KAĞIT ÇALIŞMALARI	232
1- AYIRMA (KAYDIRMA) YÖNTEMİ.....	232
2- ÇIKARMA YÖNTEMİ.....	237
3- DEKORATİF KAĞITLAR	240
a- Sulu Boya Kağıdı	240
b- Kola Kağıdı	240
4- Renkli Fon Karton ve Çeşitli Kağıtlarla Düzenlemeler	241
5- Renkli Fon Karton ile Örgü Dokuma Çalışmaları	242
6- Fotoğraflarla Örgü Dokuma.....	243
7- Beyaz Konturlu Kağıt Vitray	246
8. Siyah Konturlu Kağıt Vitray	249

B- ÜÇ BOYUTLU KAĞIT ÇALIŞMALARI	251
Kağıt Katlama, Kesme Çalışmaları	251
a. Kağıt Hayvanlar.....	251
b. Kağıt Kesme.....	251
Kağıt ile Dekoratif Çalışmalar	253
a. Kağıt Zincir	253
b. Çeşitli Biçimlerdeki Kağıt Zincirler	253
c. Kedi Merdiveni.....	254
d. Güneş.....	254
Kraft Kağıt ile Maske Çalışmaları	256
Kağıt Maske	257
Kraft Kağıt ve Farklı Malzemeler ile Maske Çalışmaları.....	259
Üç Boyutlu Kağıt Maske	260
KAĞIT HAMURUNUN YAPILIŞI	261
Kağıt Hamuru ile Üç Boyutlu Hayvan Figürleri	261
Kağıt Hamuru ile Üç Boyutlu Figürler	262
Kağıt Hamuru ile Maske Yapımı	263
Kağıt ile Yüzeyde Dokusal Tasarımlar	268
Oluklu Mukavva ile Yüzeyde Dokusal Çalışmalar	269
Birim ile Yüzeyde Rölyef Çalışmaları	272
Oluklu Mukavva ile Üç Boyutlu Obje Tasarımları	273
Oluklu Mukavva ile Hayvan Heykelcikleri.....	276
Kağıt ile Konstrüksiyon (İnşa) Çalışmaları	278
a. Kağıt Silindir Rulolarla İnşa Çalışmaları.....	278
b. İç Boşluklu Kağıt İnşa Çalışması.....	279
c. Kağıt Hunilerle İnşa Çalışmaları.....	279
d. Birim ile Serbest Çalışma.....	280
e. Birim ile İnşa Çalışması.....	280
f. Geçme Kanallı Geometrik Kağıt İnşa Çalışmaları.....	281

g. Geçme Kanallı Kağıt Hayvan Figürleri	281
h. Üçgen Piramitlerle İnşa Çalışması	282
ı. Çizgisel Konstrüksiyon (İnşa) Çalışmaları.....	282
j. Tek Renkli Oluklu Mukavvalarla Yapılan Üç Boyutlu Tasarımlar ..	283
k. Değişik Materyallerle Oluşturulan İnşa Çalışmaları.....	284
Petek Yöntemi	285
Dönen Küre	287
Küre (Geçme).....	288
Origami (Japon Kağıt Katlama Sanatı).....	290
KOLAY BASKI TEKNİKLERİ	294
1- FIRÇA BASKI	294
2- İP BASKI	295
3- SEBZE BASKILAR.....	296
a. Soğan-Limon Baskı	296
b. Patates, Havuç, Turp Baskı.....	297
4- YAPRAK BASKI	298
5- PARMAK VE EL BASKI.....	300
6- ŞABLON BASKI	300
7- MONOTİPİ BASKI.....	301
8- LİNOL BASKI	302
SERİGRAFİ (İPEK BASKI).....	306
ATIK MALZEME TASARIM ÇALIŞMALARI.....	313
Atık Malzemeleri Nasıl Sınıflandırabiliriz?	314
Atık Malzemelerle Çalışmanın Kazandırdığı Değerler	315
Atık Malzemelerle Yapılabilecek Çalışma Örnekleri	316
Parmak Kukla	316
El Kuklası Yapımı	317
Ahşap ile Üç Boyutlu Çalışmalar	319
Ytong (Gaz Beton) ile Üç boyutlu Çalışmalar.....	320

Tel Sarma ile Üç boyutlu Çalışmalar	322
Şişe Boyama	323
Yumurta Boyama ve Seramik Hamuru ile Dekoratif Çalışmalar	324
Dekoratif Yumurta Boyama Çalışmaları	326
Meyve - Sebzelerle Üç Boyutlu Tasarımlar	327
Çeşitli Atık Malzemelerle Çalışma Örnekleri	328
Tuz Seramiğinin (Macun, Seramik Hamuru) Hazırlanışı	330
Tuz Seramiği Çalışmaları	330
Strafor ve Köpük ile Rölyef ve Maske Çalışmaları	331
Alüminyum Folyo ile Rölyef Çalışmaları	332
GRUP PROJELERİ	335
1- TUTKALLI BOYA İLE İYİLİK VE KÖTÜLÜK KONULU GRUP ÇALIŞMASI	335
2- KELOĞLAN KONULU GRUP PROJESİ	336
Keloğlan	336
Proje Gelişim Basamakları	337
Amaçlar	337
İşleniş	338
Atölyeyi ve Malzemeyi Kullanma Kuralları	338
Projenin Değerlendirilmesi	338
3- ANADOLU MEDENİYETLERİ KONULU MOZAİK TASARIMLAR PROJESİ	340
Projenin Amacı	340
Projenin Evreleri	340
A- Müzede	340
B- Atölyede	341
Projede Kullanılan Araç ve Gereçler	342
Mozaik Çalışma Evreleri	342
Projenin Değerlendirilmesi	344
KUM KALIP ALÇI DÖKÜM TEKNİĞİ	346

6. BÖLÜM

SANAT ESERLERİNİ TANIMA VE İNCELEME

Sanat Eserlerini Tanıma ve İnceleme	352
Bir Sanatçıyı ve Eserini Tanıma-İnceleme (Vincent Van Gogh Örneği)....	352
Vincent Van Gogh.....	352
Vincent Van Gogh'un "Yatak Odası" İsimli Tablosunun İncelenmesi	354
A. Tanımlama	354
B. Çözümleme.....	354
C. Yorumlama.....	354
D. Yargı	355
Bir Sanatçıyı ve Eserini Tanıma-İnceleme (Namık İsmail Örneği).....	359
Namık İsmail.....	359
Namık İsmail'in "Harman" İsimli Tablosunun İncelenmesi	360
A- Tanımlama	360
B- Çözümleme	360
C- Yorumlama	361
D- Yargı	361

7. BÖLÜM

EĞİTİMDE DRAMA

Eğitimde Drama.....	364
Dramatizasyon	364
Drama ve Özellikleri	365
Dramada Amaçlar ve Çocuğa Kazandırdığı Değerler	365
Dramada Tutum Ne Olmalıdır?	366
Drama Uygulamaları	366
Temel Drama (Devise Yöntemi)	368
Devise Yöntemi ile Örnek Oyunlar	369

Dramadan Resim ve Yazı İle Anlatıma Geçiř.....	370
Öğrenci Çalışmaları.....	371
Düğün Oyunu	372

8. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Süreç İçinde Değerlendirme.....	376
Ders Sonu Değerlendirme.....	376
Not İle Değerlendirme	376
Not İle Değerlendirme Ölçütleri	377

9. BÖLÜM

YIL SONU SERGİSİ

Yıl Sonu Sergi Hazırlıkları	380
Paspartu Yapımı	381
Panoların Hazırlanması.....	381
Üç Boyutlu Çalışmaların Sergilenmesi.....	383
Sergi Davetiyesi ve Afiş Hazırlanması.....	384
Çalışmaların Düzenlenmesi	384

SON SÖZ	388
SÖZLÜK	389
KAYNAKLAR	397

*Sanat Eđitimi, biçim oluřturan dűřünme etkinliđidir.
Sanat ve eđitim dűřünmeye dayanmalıdır...
Paul KLEE*

1. BÖLÜM

SANAT EĞİTİMİ

SANAT EĞİTİMİ

Ünlü sanat tarihçisi Herbert Read'e göre sanatın en basit ve kullanılan tanımı, hoşça giden biçimler yaratma çabasıdır. Bu biçimler bizim güzellik duygumuzu okşar ve güzellik duygumuzu okşayan da duygularımız arasındaki biçim bağlantılarının birliği ve ahengidir. Yine Read "sanat" sözcüğünün daha çok "plastik" veya "görsel" sanatlara bağlandığını, ancak edebiyat ve musiki sanatlarını da içine alan tüm sanatları kapsayan geniş bir tanım olarak ele alınması gerektiğini savunur (Read, 1960: 21 - 22). Sanat bir anlatım aracıdır; dil ifade için nasıl mürekkep, kağıt, baskı makinası v.b. kullanıyorsa sanat da kendi malzemesiyle birçok mesajlar taşır. Başlıca sanat faaliyetlerinin hepsi de bize birşeyler anlatmaya çabalar. Evrensel olan şeyler, insan veya sanatın kendisi hakkında başka şeyler anlatır. Sanat aynı zamanda bir bilgi tarzıdır ve sanat dünyası, bilim ya da felsefe dünyasındaki bilgiler kadar değerli, insana yararlı bilgilerdir. Onu, öteki bilgi tarzlarıyla paralel tuttuğumuzda durum budur, fakat insanın çevresini anlamasında bu bilginin insanlık tarihinde tuttuğu yer ötekilere göre bambaşkadır (Read, 1981: 8).

Bütün sanatları ve bu sanatların birbiriyle ilişkisini düşünsel boyutta, sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında inceleyen kuramsal çalışmalara "Güzel Sanatlar Eğitimi" denir. Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğrafı, tekstil, moda tasarımı, seramik, bilgisayar sanatı gibi geniş bir alanı kapsar. Bu dalların tümüyle ilgili olarak okul öncesinden yüksek öğrenime kadar her aşamadaki sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmalara "Görsel Sanatlar Eğitimi" ya da yalnız "Sanat Eğitimi" diyebiliriz. Müzik, edebiyat, bale, tiyatro, opera gibi sanat dalları ile ilgili eğitim ve öğretim, müzik eğitimi, bale eğitimi diye tanımlanabilir (Kırıçoğlu, 2002: 2). Dar anlamda sanat eğitimi okullardaki Resim-İş derslerini tanımlar. Yetişkin eğitiminden çok, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içinde ele alınır (San, 1983: 19). Oysaki sanat eğitimi tanımı okullarımızda çocukların kendilerini farklı şekillerde ifade edebilecekleri ifade tarzlarının tümünü karşılamalıdır (resim, müzik, drama, tiyatro). Yine okullarımızda tüm bu derslerin içerikleri ve işleyişleri amaca uygun bir şekilde yürütülebilmelidir. İlköğretim ve ortaöğretimde okutulan resim dersleri incelendiğinde, dersin amacını karşılayamayan, çözümlenmesi gereken birçok sorun olduğu görülür. Bu sorunların bir kısmı çözüm bulurken bir kısmının daha da geriye gittiği görülür. Resim derslerinde, grafik,

heykel, seramik, tekstil gibi farklı sanat dallarına yönelik çalışmalar yaptırılmaktadır. Buna rağmen ders, başlangıçtan itibaren resim dersi olarak isimlendirilmiştir. 2005 yılında yapılan ilköğretim program çalışmalarında dersin isimlendirilmesi ve içeriğinde yeni yapılandırmalara gidilir. Resim dersi ilköğretimde "Görsel Sanatlar" olarak isimlendirilir; programda "Görsel Sanatlar"ın yanında, "Sanat Etkinlikleri" ve "Teknoloji ve Tasarım" dersleri de yer alır. Görsel Sanatlar dersi 1, 2 ve 3. sınıflarda 2 ders saati, 4-8. sınıflarda 1 ders saati olur. Ders Öğretim Programı "Yapılandırmacı Yaklaşım" üzerine kurulur; ders, "Görsel Sanatlarda Biçimlendirme", "Görsel Sanat Kültürü" ve "Müze Bilinci" öğrenme alanlarını içerir. Genel lise ve Anadolu liselerinde varolan Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe-Matematik ve Yabancı Dil Alanlarında Resim dersi seçmeli 2 ders saati olarak yer almakta iken, 2010 yılından itibaren ismi "Görsel Sanatlar" olarak değiştirilip, seçmeli, 1 ders saatine düşürülür. Görsel Sanatlar dersinin zorunlu ders olarak programda yer alması gerekirken ders saatinde azaltmaya gidilir. **Çocukların ve gençlerin yetişme sürecinde; beynin sol yarım küresinin aktif olduğu düşünme biçimlerinin (matematik ve fen dersleri) ağırlıkta verildiği okul programları, çocukların ve gençlerin yetişmesinde, hangi alanda olursa olsun ilerlemesinde ve yaratıcılıklarının gelişmesinde yeterli değildir. Okul programlarında, matematik ve fen dersleri kadar sanat dersleri de amacına uygun içerikte ve ders saatinde zorunlu ders olarak yer almalıdır. Eğitim sürecinde beynin sağ yarım küresini de aktif kılan ve geliştirmeye yönelik, sözel olmayan, somut, sezgisel düşünme biçimlerine de yer verilmelidir. O zaman okul programları, her alanda, yaratıcı bireylerin yetişmesine uygun hale gelir.**

Görsel Sanatlar derslerinde ders saatleri, program içerikleri, öğretmen, atölye, malzeme gibi hala çözümlenememiş önemli problemler yaşanmaktadır. Özellikle ilköğretim I. kademedeki Görsel Sanatlar dersleri çoğunlukla branş öğretmenleri tarafından okutulmamaktadır. Ortaöğretimde de seçmeli dersler kapsamında olmasından dolayı seçilememesi riski taşımaktadır. Burada sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği bir kez daha vurgulanmaya çalışılarak bu problemlerin çözümünün ne kadar önemli olduğu gösterilmeye çalışılacaktır.